

HISTORIER OM DANMARK

.....

Til eleven - Metallernes tid

Modul 1 - VØL-skema

Elevernes navne: _____

Hvad ved vi i forvejen om bronzealderen?

Hvad tror vi, at vi ved om bronzealderen?

Hvad ønsker vi at finde ud af om bronzealderen? (Skriv som spørgsmål)

Hvordan kan vi mon finde ud af det?

Udfyldes ved afslutningen af forløbet: Hvad har vi fundet ud af? Hvad har vi ikke fundet ud af?

A historical landscape photograph showing a field with a large mound in the foreground and trees in the background. The title 'HISTORIER OM DANMARK' is overlaid in white text.

HISTORIER OM DANMARK

• • • • •

Spørgsmål til klassesamtale/gruppearbejde

- Hvorfor var det så vigtigt med det nye materiale bronze? Var flint ikke godt nok?
- Bronze blev brugt til smykker. Men hvorfor ønske sig det, når man havde rav?
- Hvorfor fik mennesker lyst til at rejse ud i den ukendte verden? Det var farligt, og de satte livet på spil.

Lav jeres egen materiale-udstilling

Læreren instruerer jer i, hvordan udstillingen skal opbygges.

HISTORIER OM DANMARK

Modul 2 - Egtvedpigen

Undersøg kilderne i: "[Billedserie: Spor fra metallernes tid](#)" eller se dem herunder, og svar derefter på spørgsmålene.

1. Egtvedpigens snoreskørt og bluse var næsten ikke ødelagt, da man fandt det i 1921. Men Egtvedpigens knogler var opløst efter hele 3291 år i jorden. © Nationalmuseet.
2. I 1938 fik Nationalmuseet lavet dette foto af Lise Fenger, der arbejdede på museet dengang. Hun var den første, der blev klædt ud som Egtvedpigen. © Nationalmuseet.
3. I 2013 fik Nationalmuseet taget dette billede af Egtvedpigen ved Flintholm Station i København. Det var Carina Andersen, der spillede Egtvedpigen. © Nationalmuseet.

Spørgsmål

- Se billede 1, 2 og 3. Forklar hvorfor Egtvedpigens skørt kaldes et snoreskørt.
- I 1938 fik Nationalmuseet taget dette foto af en pige, som blev klædt ud som Egtvedpigen. I 2013 fik Nationalmuseet taget et nyt billede af en pige, som blev klædt ud som Egtvedpigen. Sammenlign billederne.
- Er der forskel på, hvordan man viser Egtvedpigens tøj på de to sidste billeder? Hvis ja, hvordan er der forskel?

Hvem var Egtvedpigen?

Se klippet fra *Historien om Danmark*: "[Egtvedpigens rejse](#)" og læs artiklen: "[Pigen fra Syd](#)".

Man ved ikke, hvem Egtvedpigen var, men der er givet forskellige forklaringer på det.

Forklaring 1

I serien *Historien om Danmark* fortælles det, at hun var en stormandsdatter (datter af en rig mand), og at hun rejste til Danmark fra Tyskland for at blive gift med en rig mand.

HISTORIER OM DANMARK

Forklaring 2

Man har fundet en lille bronzefigur af et menneske, der går i bro eller danser. Figuren har snoreskørt på ligesom Egtvedpigen og derfor må Egtvedpigen være kommet til Danmark som danserinde.

1. En lille bronzefigur af et menneske, der går i bro. © Nationalmuseet.

Spørgsmål

- Hvordan bliver Egtvedpigen fremstillet?
- Hvilken af forklaringerne (1) eller (2) tror I er den rigtige? Hvorfor?
- Hvad kunne man opnå ved at blive gift med en datter af en rig mand?
- Hvis man sammenligner Egtvedpigens tøj og figuren, hvad kan Egtvedpigen så måske have været?
- Hvad skal der til for at bevise, at forklaringerne kan være rigtige?
- Hvorfor tror I, at der forskelle i måden, man har vist Egtvedpigen på?
- Se billede 1 herover. Figuren er den danser, der ligesom Egtvedpigen er iklædt et snoreskørt. Derfor har nogle arkæologer ment, at Egtvedpigen også var danser. Dansen skulle være en del af bronzealderens religiøse ceremonier. Se filmklip: [Egtvedpigens dans](#) (2:24 min.). Diskuter om figuren kan bruges som bevis for, at Egtvedpigen var danser.
- Hvorfor tror I, at Egtvedpigen er blevet så kendt?
- Hvad tror du, at det betyder, at flere af menneskene, der blev begravet i gravhøjene, kom fra udlandet?
- Hvis dine seksårstænder blev analyseret, hvor vil de vise, at du er blevet født og har boet de første år af dit liv?

Opgave

Forestil dig at dit hår blev analyseret, og at det kan vise, hvor du har været de sidste 3 år. Tænk over de steder du har været denne tid og tegn dine oplevelser (Både i Danmark og i udlandet).

Modul 3 - Solvognen

Hvad troede man på i bronzealderen?

1. Solvognen. © Nationalmuseet

Elevaktivitet

Tegn Solvognen som I ser den

Læg mærke til:

- hvor mange hjul har den?
- ligner det en almindelig hestevogn?
- hvad mangler der?
- hvorfor er der f.eks. ikke seletøj / åg (stang der fastgøres over nakken på dyret)?
- er hesten og vognen nede på jorden?
- hvorfor tror du, at den svæver?

Drøft tegningerne i klassen

- find ligheder og tal om, hvad der er til fælles
- find forskelle og tal om, hvad der er specielt.

Se klippet fra *Historier om Danmark*: "[Solvognen fortæller om bronzealderens tro](#)" og læs artiklen "[Solvognen og den guddommelige hest](#)".

A historical landscape painting showing a field with a large mound in the foreground and a horse-drawn cart in the background. The title 'HISTORIER OM DANMARK' is overlaid in white text.

HISTORIER OM DANMARK

Gruppearbejde

Drøft følgende:

- Hvorfor tror I, det var så vigtigt for bronzealderfolket, at solen ikke gik i stå?
- Hvad ville der ske, hvis den gik i stå?
- I dag ved vi, at det er jorden, der bevæger sig rundt om solen, men alligevel siger vi, at "solen står op". Kan vi i dag genkende noget af den dyrkelse af solen, som var en del af bronzealderens religion?
- Hvad vil der egentlig ske, hvis solen forsvandt?

Overgangen til jernalderen

I slutningen af bronzealderen holdt man store religiøse fester med høj musik, dans og masser af bevægelse. I jernalderen dyrkede man guderne ved at komme i forbindelse med en verden, man ikke kunne se, men hvor der boede guder og dæmoner.

Aktivitet

Hele klassen forbereder en stor religiøs bronzealderfest. Hvad skal den bestå af?

Klassesamtale

- beskriv den religiøse handling
- fortæl om forberedelserne
- hvad valgte I at gøre?
- hvorfor valgte I at gøre det på den måde?
- var der noget, I ikke ville have med?

Modul 4 - Guldhornene

Guldhornene og jernalderen

Se arkivklippet: "[Guldhornene - et nationalt klenodie](#)" og læs artiklen: "[De fantastiske guldhorn](#)".

Undersøg kilderne i: "[Billedserie: Spor fra metallernes tid](#)" eller se dem herunder.

1. På Nationalmuseet kan man se to sæt Guldhorn. Hornene er kopier, da de rigtige horn blev stjålet i 1802 og smeltet om. De nederste kopier blev lavet i 1861 og de øverste i 1979. Ingen af dem er præcis magen til de ægte guldhorn. © Nationalmuseet
2. Billedet skal forestille pigen Kirsten, der fandt det lange guldhorn i 1639. Billedet blev først malet i 1906. I dag ville Kirsten mindst have fået 1 mio. kr. i findeløn, men dengang var findelønnen et skørt. Malet af Harald Slott-Møller. © Museum Sønderjylland
3. Tegningen fra 1641 af det lange guldhorn viser de underlige figurer, som hornet var fyldt med. Efter de rigtige horn blev stjålet, var tegningerne den eneste måde, man kunne lave kopier af hornene. Tegningen er lavet af Ole Worm. © Nationalmuseet

Spørgsmål

- Hvem ejede det guld, der blev fundet i jorden i 1600-tallet?
- Ved vi præcis, hvordan de rigtige Guldhorn så ud? Hvorfor?
- Hvad fik Kirsten i findeløn?
- Hvorfor mon der blev lavet kopier af Guldhornene, efter de blev stjålet?
- Hvad synes du, at billederne på Guldhornene forestiller?
- Hvad kan billederne fortælle om jernalder-menneskene og deres tro?
- Guldhornene er nok det mest berømte fund fra slutningen af jernalderen. Synes du, at det er det vigtigste – eller er der andre fund, som er vigtigere. Se f.eks. i et læremiddel om jernalderen, I har på skolen.
- Lav ud fra nogle billeder på guldhornene en fortælling. Det kan være en dramatisering eller en digital fortælling ved hjælp af f.eks. Pixton.

HISTORIER OM DANMARK

Jernet dukker op, hvad kan vi med det?

Klassesamtale

Der nævnes, at arkæologerne synes, at det er en hurtig udvikling fra jernalder til bronzealder, fordi den "kun" varer omkring 100 år.

- Hvorfor tror du, at arkæologerne synes, at det er kort tid?

Man stopper med at bruge bronze og bruger i stedet jern.

- Hvorfor valgte man jern i stedet?

Hvis man skulle kalde vores tid for et bestemt materiale på samme måde, som man kalder dengang for bronzealder og jernalder, hvilken tid/alder synes du så, at vi lever i?

Hvorfor tror du, at man ikke kalder vores tid for ét bestemt materiale?

Opgave i grupper

Hvad bruger vi jern til i dag: Tegn ting I tror, at vi bruger jern til i dag. Hæng tegningerne op i klassen og tal om hvad der er tegnet.

Moselig og guldhorn

1. Offermosen i Sagnlandet Lejre. © Sagnlandet Lejre

I *Historien om Danmark* siges der: "I jernalderen kræver guderne liv for liv":

- Hvad tror du, at der menes med det?
- Hvorfor har man ofret (givet gaver) til guderne?
- Kender du til andre eksempler, hvor man giver noget væk, fordi man håber på, at det bringer held?

HISTORIER OM DANMARK

Guldhornene er fra jernalderen – selv om de er af guld. Man ved ikke, hvad de blev brugt til, men arkæologerne mener, at hornene havde noget med jernalderens religion at gøre. På hornene kan man se mærkelige figurer. Nogle er halvt dyr og halvt menneske.

Kig nærmere på tegningen af det lange guldhorn (billede 3 på side 7) og tal om, hvad figurerne forestiller. Du kan også se det i en større version her: ["Billedserie: Spør fra metallernes tid"](#) (billede 9).

Moseofringer

Hvad ville du give til guderne?

- Forestil dig at du som menneskene i jernalderen gav ting til guderne, men det er dine egne ønsker og ting.

Hvad vil du gerne have hjælp til af guder?

Aktivitet

Tegn en ting, som du vil ofre til guderne, hvis du levede i jernalderen. Hvad ville dit allerstørste offer være?

Stil jer i en rundkreds.

Vis din tegning og forklar til de andre, hvorfor du vil ofre netop den ting.